

Weetjes en wetjes over standaardtaal

1 januari 1991

Auteur: Jannemieke van de Gein

Volume: 22

Nummer: 7-8

Pagina's: 277-279

Documenten

- [moer_jrg22_062.pdf](#)

recensie kers en is daardoor een buitenbeentje in de reeks die eigenlijk bedoeld is om te laten zien hoe je vreemde talen kunt leren beter nederlands wil mensen die het nederlands al goed jannemieke van de gein kennen helpen hun nederlands te verbeteren uitdrukkelijk oogmerk is het bestrijden van weetjes en wetjes fouten door nieuwenhuijsen gedefinieerd als verschillen tussen wat men zegt of schrijft en over standaardtaal wat de bedoeling was nieuwenhuijsen becommert zich in zijn boekje om spel en taal fouten en hij doet dit door in hoofdstuk i de gebruiker van zijn boekje aan te zetten tot een beschouwelijke houding ten opzichte van taal p m nieuwenhuijsen beter nederlands gebruik door in de hoofdstukken 2 tot en met utrecht het spectrum 1990 prisma pocket 6 struikelblokken in spelling uitspraak voca 2652 249 blz f 1 4 9 o bulaire en zinsbouw te behandelen en door in het zevende en laatste hoofdstuk een serie opgaven te presenteren en hoewel iets van de midden in het pand van de utrechtse boek huidige populariteit van taalverzorging onverhandel broese kenrink prijkt een schier onontmijdelijk doorklinkt in de uitgave laten doel koombare uitstalling taalpublicaties geen stelling en inhoud van het boekje al heel snel ander woord beschrijft de stapels rijpe en groe zien dat de verschijning ervan bepaald niet is ne zinnige en onzinnige verstrooiende en ingegeven door de waan van de dag gelukkig informatieve lectuur die daar vergaard is onniet der hoe kan het anders onze pronte tentoonstelling toch is het beslist betreurenswaardig dat het stelde nationale trots het tijdschrift onze taal boekje vooralsnog althans niet lijkt te delen de boodschap is duidelijk het is geen schande in alle aandacht die de taalverzorgers en de meer om belangstelling te hebben voor taal in taalcommentatoren krijgen beter nederlands al haar verschijningsvormen de gedachte dat verdient het namelijk opgemerkt te worden het van goede smaak getuigt om aandacht te verdienen het vooral gebruikt te worden het schenken aan taalgebruik en taalverzorging zit vol scherpe observaties van alledaags taalwint meer en meer veld oppassende nederlands gebruik waarin steeds de milde soms lichtlanders worden bestookt met quizzen taalbu geirriteerde ondertonen en de geestige maar reus en formuleerhulpen dezelfde beklagen gedecideerde nor-

matieve boventoon duidt zich in onze taal over andermans nonchalante lijk hoorbaar zijn bovendien is het in al zijn taalgebruik een tweedejaars studente nederbe-knophtheid bijzonder grondig lands te leiden vertolkte onlangs veler gevoels toen zij meldde het verplichte basisblok nieuwenhuijsen behandelt alledaagse taal-fou taalverzorging beregaaf te vinden en hoe ten de ontelbare voorbeelden van spel en velen zouden inbaar onversneden enthousiaste taalfouten en de twintig pagina's lange op reactie weer een aanleiding vinden te constate somming van uit-spraakonzuiverheden gerend dat dat basisblok nog verbetering behoeft tuigen van een kennelijk niet aflatende en vertrouwenwekkende oplettendheid en ijver op het eerste gezicht lijkt het alsof uitgeverij nieuwenhuijsen moet een benijden-swaardige het spectrum ook een graantje mee wil pik collectie knipsels opge-bouwd hebben in het ken van deze taalhye in de prismareeks leer bijzonder uit-kranten maar ook uit bij voor je zo kwam in 1990 het boekje beter nederlands beeld de bescheuragenda en reclamefolders uit geschreven door de taalkundige peter bovendien kan het niet anders dan dat hij met nieuwenhuijsen die in deze uitgave niet onder bij wijze van spreken de pen in de aanslag stoelen of banken steekt dat hij houdt van onze loopt te winkelen over de markt sjokt naar het taal-journaal kijkt of zelfs naar ijlederlandse top het boekje is bedoeld voor moedertaal-spre hits luistert vanzelfsprekend doet de herken 1991 7 8 moer 2 77 brilliant mo-men t en gullit reddin g behoudend te worden versleten zie ook voorkeurspelling aubergine op de markt vinden we niet alleen het hoogste percentage spelfouten maar ook de meest onwaarschijnlijke schrijfwijzen wat vindt u van uabesin of obussinus barbecue de spelling met een q heeft de toptien van fout gespelde woor-den gehaald volgens het tijdschrift onze taal inderdaad ik lees dit woord zelden correct en toch lees ik het hinderlijk dikwijls beeldende kunstonderwijs let op het koppelteken dat uit drukt dat het hier gaat om onderwijs in de beeldende kunst en niet om beeldend onderwijs in de kunst let vervolgens ook op de buigings e achter beeldend die staat er om dezelfde reden immers onderwijs is onzijdig het uit bli-jven van de buigings e komt vooral voor voor onzijdige woorden vgl een mooi paard een mooie koe het weglaten van de buigings e zou dus ook tot uitdrukking brengen dat het om beeldend onderwijs gaat maar als gezegd het gaat om beel-dende kunst behelzen dit werkwoord be v at een z en de verleden tijd is dus be-helsde soortgelijke werkwoorden plonzen plenzen de moeilijkheid die hier een rol speelt wordt uitvoerig besproken bij krans belevenis voor wie dit woord met een uitspreekt is het niet te begrijpen dat naast begraven begrafenis met een staat en naast beleven belevenis met een v ik neem aan dat het verschil in schrijfwijze een verschil in uitspraak moet weergeven maar ik ervaar de uitspraak van belevenis met een als correct baarheid van al die voorbeelden waar moge de gebruiker van beter nederlands aanzet tot lijk ook nog eens integraal gepresenteerd het juist de houding die nieuwenhuijsen van we boekje veel goed en niet eens in de eerste zen-lijk belang acht voor beter nederlands het plaats doordat de vermakeli-jkheidswaarde van stilstaan bij wat je zegt leest hoort of schrijft de citaten vaak no-gal aanzienlijk is veel meer het lijkt mij onwaarschijnlijk dat de nieu gaat er een zeker geruststellend effect van uit wenhuijsiaanse observaties taalgebruikers on-taalfouten zijn kennelijk een beetje gewoon beroerd laten juist de alledaagsheid

van het belangrijker nog dunkt mij is dat al die alle materiaal zal maken dat taalgebruikers ten daagse voorbeelden van hoe het niet moet of minste attenter luisteren en lezen en wellicht hoe het misschien maar liever niet zou moeten daardoor ook bewuster spreken en schrijven 278 moer 1991 7 8 in het eerste hoofdstuk van zijn boekje presen banaan en aardbei en hij signaleert in het bij teert nieuwenhuijsen een aantal teksten of zonder in het hoofdstuk over zinsbouw tal van fragmenten van teksten met vragen en on taalveranderingen die zich aan het voltrekken zichtbaar op het moment dat je tekst en vragen zijn maar ook laat nieuwenhuijsen zich bij voor je neus hebt antwoorden met dit hoofd voorbeeld over barbecue ontvallen dat hij het stuk wil nieuwenhuijsen illustreren hoe na woord zelden correct en toch hinderlijk vaak denken over taal in zijn werk kan gaan want leest dat het aanbeveling verdient bij de selec zo stelt hij een betere taalbeheersing begint tie van presentatoren van het weerbericht voor met de bereidheid en het vermogen om over een miljoenenpubliek extra aandacht te schen uiteenlopende elementen van taal na te den ken aan hun uitspraak van het woord morgen ken de nadruk in het hoofdstuk ligt uiteraard en dat als hij leest dat een vloerwisser knie op de discrepantie tussen bedoelde en ver vriendelijk wordt genoemd hij niet anders kan worde betekenis fouten met voegwoorden zeggen dan dat het produktieve achtervoegsel verwijzende uitdrukkingen en werkwoords een aanwinst is voor het nederlands tijden komen aan de orde maar ook lastiger kortom het is ondoenlijk een overzicht te ge kwesties zo verzanden heb ik ervaren zowel ven van de zaken die behandeld worden en dat schrijver als lezer van de voorbeeldteksten ge is meteen het enige minpuntje van de pocket regeld in complexe zinsconstructies met meer de hoofdstukindeling is helder het register of minder expliciete maar evident opeengesta is uitvoerig de typografie is duidelijk net pelde negaties nieuwenhuijsens doelgerichte als de heen en weerverwijzingen naar andere vragenreeksjes helpen je dan ontdekken dat trefwoorden en toch is het even zoeken naar je niet alleen vaak wel snapt wat de schrijver de juiste weg door het boekje zeker als het en bedoelt hoe onbeholpen het er ook staat maar die kans lijkt mij niet gering als vraagbaak ge dat je verrassend genoeg ook vaak leest wat de bruikt wordt zo vermeldt bij voorbeeld het schrijver bedoelt terwijl dat er echt niet staat register achtereenvolgens de a waarover in het zulks roept onvermijdelijk de vraag op hoe hoofdstuk over uitspraak gemeld wordt dat noodzakelijk de volledig correcte formulering varianten van de lange a al snel worden afge van bedoelingen is nieuwenhuijsen gepokt wezen als non standaard varianten aambeeld en gemazeld in het onderwijs en daardoor aanbeeld waarover in het hoofdstuk over spel zoals hij in een voetnoot vermeldt beinvloed ling te lezen staat dat dat erkende woorden door voorstanders van vergaande tolerantie op zijn die hetzelfde betekenen alleen de spel taalgebied stelt zich hier ruimdenkend op we lingcommissie heeft geen keuze gemaakt in gunnen onszelf het recht om fouten te maken het hoofdstuk over zinnen vindt de lezer bij maar willen evenzeer beschikken over de mo het derde trefwoord in het register aandringen gelijkheid ze te voorkomen iedereen heeft zijn op erop een uiteenzetting over het weglaten eigen redenen om onder bepaalde omstandig van het voorzetselvoorwerp bij aaneenschrij heden niet alleen uit te drukken wat hij of zij ven van woorden wordt wat elementaire morfo bedoelt maar

dat ook te doen in een zo vlekke logie uit de doeken gedaan hoofdstuk spel loos mogelijk standaard nederlands p 8 9 ling en van aangezien wordt in het hoofdstuk en dus passeert in de volgende vijf hoofd woorden hun omgeving gememoreerd dat stukken een bonte stoet fouten weetjes ad het een voegwoord is niet als trefwoord in viezen besprekingen analyses regels en op register en geen voorzetsel wel in register merkingen de kwestie hen hun wordt uit hetgeen gevolgen heeft voor de woordvolg de doeken gedaan het gebruik van het alom orde in de zin waarin het gebruikt wordt verfoeide een stuk wordt met taalkundige veelzijdigheid troef dat blijkt maar die argumenten omkleed en ten dele verdedigd veelzijdigheid doet helaas hier en daar wel eens fout verbonden verkorte bijzinnen worden wat af aan de overzichtelijkheid zelfs binnen uitvoerig en mild behandeld aan congruentie een hoofdstuk gelukkig nodigt beter neder fouten wordt aandacht besteed er is een be lands al bij de eerste oppervlakkige inspectie knopte passage over argumentatie en drog direct uit tot lezen gewoon van voren af aan redenen nieuwenhuijsen onthult wat nu wel in een adem door tot het einde aan toe en niet een beschaafde uitspraak is van melk 1991 7 8 moer 279